

Na pielgrzimkã abò lista profitów z deptaniô

TÓMK FÓPKA

„Na pielgrzimkã (...) bierze mëma córkã, synka. Na pielgrzimkã (...) jidze sãsòd i kòlega. Na pielgrzimkã (...) weznã picé, chlébk ze szinkã... Na pielgrzimkã (...) w mòjim sercu nie-sã Bòga!” – tak brzëmi refren jedny z teròczasných kaszëbszczich pielgrzimkòwëch piesniów. Jo, wanoga do swiãtëch mòlów mò sã wcyg dobrze na Kaszëbach. Mómë trójno sanktuariów: w Swòrzewie, Swiònowie, Kòscérznie, Gduńskù-Matemblewie, we Wielu czë w stolëcy dëchòwi Kaszùb – we Wejrowie. Je tej dze jic. Zanoležno òd te, co nas trapi a z jakã jintencëją chcëmë kanąc.

A czemù je wòrt pielgrzimòwac?

Pò pierszé temù, że mómë „cos do zalatwieniô”, wëmòdlëniô czë òdpòkùtowaniô. Gnãbi nas chëra, chłop sã nie jinteresëje biatkã, chòcò ta mò nowã frizurã, czë tëlì sã nama napludrowalo z sãsòdkã, że ksãdz dól za pòkùtã piãc dzesãtków... kilometrów do przejscò w kòmpaniji.

Drëdzé. Zezmiarcejesz i wzmòcnisz cało. Je wiedzec, że kòzdi depto-kilómeter dówò pòttora minutë žëcò dlëzi (pòd warënkã, że sã tej nie pòli cygaretów ani jiny pipë nie kùrzi). Przelëftowiómë sã akùratno. Mùskùle sã naprãżiwają te, co trzeba. Czasã, czëj niesemë feretrón, chòragwiã abò krziz – prosy sã nama krzël. Nieròz, jak sã jaczi kamùszk do bóta dostnie – czwiczimë téz sajdë i tuńcowé kroczi.

A czëj ju tak jidzemë, téz zwiëdzómë i bez to sã ùczimë. To je pòsobny, trzeci „dodatny plus”. Widzýmë, że Pòtrëkus mò kabisk dobùdowóny, że Falk z błotka wòdã spùszył, a Fularczik mò nowã dakòwkã kładté. Jidze pòznac, jakò gmina mò nòlepsze drodzi a nògòscynniëszëch miészkańców. To je ùczba geògrafie.

A historie? Ga sadniemë na òdpòczink na łączce pòd lasã, dze stoi ceglany bùdinòszk – dowiëmë sã, że tam za Niemca lesny mieszkòł, co gò partizani ùpitoszëlë, a jegò biatkã Ruscë ùprawilë. Za kòmùnë to tam czëtnica bëła, a za demòkrajcë – lózy stoi, a ti z Jizraela chcã gò nazòd... Nawetkã nie wiëmë, czë naszima kòłoważoma czejs nie jachòł jaczi prësczi general abò jiny napòjlëón. A mòže jaczi wiking tuwò miòł zblãdzone, co mù biatkã rogati szołm sprawia...

Pò czwiòrté jidze òstrò nòuka spiëwaniô. Czej sã kòmpanijò wtrëkiwò pòd gòrkã, tej piesnie sã wëkònywónë stãkato/zdichato, a czej złòzò – nëkato...

Piãti argùment je téz baro wòzny. Mòzna so zapòznac brutkã abò bënla, abò prosto sã skamracëc. Letkò jidze òbtaksowac òb drogã taczëgò kandidata czë kandidatkã. Jidzesz i ju wiësz, jakã dzewiùs mò w žëcym kapùstã deptónë, a knòp, czë na bòczi nie schòdò... Bìwò, że donqđ jidã apart, a nazòd ju wëcmanim – za rãce sã trzimającë. A kùli to ju pòpielgrzimkòwëch zdënków dato...?!

Pò szòsté – pòznòsz swëgò ksãdza z parafie. Doznòsz sã, że to je téz człowiek, co i pòd grzëpã sã zasapie, i sandalë nosy, i wòdã z bütelczì pije, a i esemesa wëstac rozmieje. Czasã téz ti, co na kùncu czurpiã, mają leżnosc do pielgrzimkòwi spòwiedzë...

Sòdmé. Mòzna sã briczką przejachac abò wòzã w kònìe zaprzëglim. Bédëjã w catoscë miastowima, co pòdtug nich jaja a mlékò sã z lodòwczì bierzã, a krowã i kònìa leno z telewizje znają.

Òsmy dokòz na „jo” to mòznosc przegòdaniô wòznëch SPRAWÓW, co na nie chùtchi czasu nie bëło.

Pò dzewiãtë i dzesãtë – mòzna sã prosto spròbòwac. Jic w miònczi. Sóm ze sobã. Czë sã dò radã. I przejidã-nie przejadã...

Aha, jesz jedno! Òkróm òdpùstowëgò darowaniô grzëchów i zbarwieniowì promòcji mòžesz prosto cos so z bùdów kùpiac. Jò wiedno pitajã za platkoma z dzysdniowima kaszëbsczima pòbòżnyma piesniama abò za dobrim naszym spiëwnikã – i nigdë jich ni ma! Bierzã tej chòc paczk bòmków do pòsusaniô, kòniecno kaszëbszczich. A spròbujta anisowëch...! ■

Słowòrk:

profit – korzyśc; kò, tec – przeciez; wanoga – wëdrówka, mòl – miejsce; trójno – wiele; tej – więc, wtedy; kanąc – tu: zmierzãc; chëra – choroba; pludrowac – plotkować, tu: obmawiac; kòmpanijò – grupa pielgrzymów; zezmiarcëc – schudnãc; kùrzenië pipë – palenie fajki; przelëftowiawac sã – dotleniać się; akùratno – dokładnie; mùskùle – miësnie; krzël – krëgòstúp; sajdë – skoki; czej, ga – gdy; pòsobny – kolejny; kabisk – przybudówka; błotkò – staw; lesny – lešniczy; ùpitoszëc – ukatrupic; ùprawic – tu: ušmiercic; czëtnica – biblioteka; lózy – pusty; kòłoważe – koleiny; czejs – kiedys; tuwò – tutaj; szołm – helm; wtrëkiwac sã – gramolic się; nëkac – pëdzic; brutka – panienka; bëniel – kawaler; skamracëc sã – zaprzyjaźnic się; òbtaksowac – ocenic; apart – osobno; wëcmanim – razem; kùli – ile; zdënk – slub; doznac sã – przekonac się; grzëpa – skarpa; czurpac – powlòczyć nogami; leżnosc – okazja; leno – tylko; dokòz – dowód; chùtchi – szybciej; w miònczi – w zawody; òkróm – oprócz; wiedno – zawsze; bòmczi do pòsusaniô – cukierki do ssania, landrynki; anis – anyz. www.fopke.pl